

POVESTEA BIBLIEI

Wilhelm Tauwinkl s-a născut în 1969, la București, unde a urmat studii de teologie, asistență socială și filologie clasică, continuate apoi cu doctoratul în teologie dogmatică la Lugano (Elveția), susținut în 2004. A lucrat ca redactor, asistent social, asistent pastoral și cercetător științific, iar din 2012 este conferențiar universitar la Universitatea din București, Facultatea de Teologie Romano-Catolică. Din 2016 este co-editor, împreună cu Michael Fieger (Chur, Elveția), al revistei *Vulgata in Dialogue. A Biblical On-line Review*, iar din 2019, director adjunct al Institutului Vulgata, Chur (Elveția). Împreună cu Adrian Muraru (Iași), a început publicarea ediției românești din *Biblia Sacra Vulgata*, cu traducere și comentarii. A publicat, de asemenea, numeroase lucrări de specialitate din domeniul teologiei și al filologiei biblice, apărute în cărți și reviste românești și internaționale, precum și 15 traduceri ale unor volume de teologie, filozofie și istorie.

WILHELM TAUWINKL

POVESTEA BIBLIEI

Cu ilustrații de Oana Gîrneț

Redactori: Iustina Croitoru, Dionisie Pîrvuloiu
Tehnoredactare și copertă: Andreea Dobreci
Corector: Ana Alfianu

Tipărit la Bookart Printing

© HUMANITAS, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Tauwinkl, Wilhelm

Povestea Bibliei / Wilhelm Tauwinkl;

il. de Oana Gîrneț. – București: Humanitas, 2026

ISBN 978-973-50-8996-2

I. Gîrneț, Oana (il.)

94

2

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

Pentru Valentina

CUPRINS

1. Ce știm deja și ce ne-ar mai putea surprinde 9
2. Cum s-a născut poporul de la care avem Biblia 20
3. Pe vremea când Biblia se povestea 34
4. De la gravuri sacre la un alfabet pentru texte sfinte 41
5. Primele texte ale Bibliei (care nu sunt primele ei pagini) 49
6. Influencerii lui Dumnezeu și fanii lor: profeții 59
7. Departe de casă, dar mai aproape de Dumnezeu 69
8. Speranțe la întoarcerea acasă 82
9. O religie în transformare 87

10. Isus Cristos și vestea
care a schimbat lumea

96

11. Scrisorile apostolilor
lui Isus

102

12. Vești bune și întâmplări
uimitoare

107

13. Apocalipsa: o revelație
în vreme de criză

112

14. De unde știm care sunt
cărțile sfinte? Canonul

114

15. Cuvântul lui Dumnezeu
pe înțelesul tuturor:
traducerile

118

16. O comoară
pentru toate timpurile

126

17. Povestea continuă

138

Credite foto

143

Orientul Mijlociu este locul unde au apărut scrierile care alcătuiesc Biblia.

1

CE ȘTIM DEJA ȘI CE NE-AR MAI PUTEA SURPRINDE

Dragi tineri cititori, nu mă îndoiesc că ați auzit cu toții despre Biblie, cartea pe care creștinii o socotesc sfântă. V-ați întrebat oare de ce? Să fi căzut ea cumva direct din ceruri, iar oamenii au găsit-o, ca pe o comoară, și au pus-o la loc de cinste? Ori poate divinitatea să i-o fi dictat vreunui om evlavios, care a consemnat în scris întocmai cuvintele pe care le-a auzit? Sau e sfântă pentru că e o carte foarte veche, scrisă „odinioară, când sfinții umblau pe pământ“, cum spune povestea? Dar dacă, dimpotrivă, nu e nicidecum o carte sfântă, iar niște oameni abili s-au gândit să profite de pe urma credulității semenilor lor și, ca să-i manipuleze mai ușor, le-au băgat în cap povești despre voința divină pe care trebuie s-o împlinească, fiindcă altfel ar avea de suferit?

Sunt întrebări asupra cărora merită să ne oprim ca să înțelegem mai bine lumea în care trăim, pe semenii noștri, tradițiile și

obiceiurile născute din iudaism și creștinism, care ne jalonează viața indiferent dacă suntem credincioși practicanți sau nu.

Mulți oameni însă n-au simțit niciodată nevoia să caute răspunsuri la astfel de întrebări. De aceea, dacă întrebăm la întâmplare pe cineva „Ce este Biblia?” sau „Cine a scris-o?”, nu de puține ori vom primi răspunsuri ciudate, dacă nu de-a dreptul amuzante. De pildă, acum mai mulți ani, realizatorii emisiunii satirice *Vax Populi*, care se poate urmări pe internet, au avut ideea să le pună exact această întrebare, „Cine a scris Biblia?”, trecătorilor de pe stradă. Cineva a răspuns: „Popa!... Ei, dar nu ăsta din sat; un popă credincios!” Altcineva era sigur că-i vorba despre un autor român, poate Alecsandri, Creangă sau Eminescu, iar altcineva susținea că-i vorba de un om învățat și credincios. În sfârșit, un altul era de părere că a scris-o Dumnezeu însuși.

O frântură din toate acestea poate fi adevărată. Textele adunate azi într-o singură carte, pe care o cunoaștem sub numele de Biblie, au fost scrise de-a lungul timpului, nu toate odată, de oameni într-adevăr învățați și credincioși. Cei mai apropiați de noi au trăit acum 2.000 de ani, însă cei care au scris primele texte au trăit cu mult mai mult timp în urmă. Pe unii dintre autorii cărților biblice îi cunoaștem din surse sigure, alții sunt pomeniți în legende; pe unii îi presupunem, iar despre mulți nu se știe nimic.

Creștinii cred că toți cei care au contribuit de-a lungul veacurilor la această carte au fost inspirați de Dumnezeu. Așadar, credința le-a călăuzit mintea atunci când au așternut pe hârtie gânduri despre originea lumii și a omului, despre istorie ca plan divin, care îndreaptă omenirea spre un țel dinainte stabilit, ori despre cum ar fi de dorit să ne purtăm ca să trăim în pace cu toții și să fim fericiți; tot așa și atunci când au interpretat ce se întâmplă în jurul lor.

Vom povesti despre toate acestea în paginile care urmează, însă deocamdată, ca s-o luăm cu începutul, aș vrea să vă spun câte ceva despre titlul acestei cărți.

Cuvântul *biblie* vine de la grecescul *byblía* pe care azi l-am putea traduce prin „cărți”. În Antichitate însă, cărțile nu arătau așa

cum arată astăzi, ci se scriau pe suluri de papirus, o plantă care se găsea din belșug în Delta Nilului, în Egipt, și care aduce întrucâtva cu papura de la noi. Pe vremea aceea, portul fenician Byblos (astăzi orașul Jbeil din Liban) devenise renumit pentru exportul de papirus, așa că oamenii au început să numească papirusul chiar *býblos*. Prin urmare, sulului de hârtie din papirus i s-a spus *byblíon*, cu pluralul *byblía*, adică „suluri de papirus“.

Cu timpul, evreii care vorbeau greaca, limba de circulație în regiunea Mării Mediterane, au început să denumească cu acest cuvânt cărțile sfinte, exact așa cum facem și noi azi. Cuvântul apare în Cartea 1 a Macabeilor 12, 9, scrisă în jurul anului 100 î.Cr., unde se vorbește despre *ta biblía ta hagía*, „cărțile cele sfinte“, cu referire la ceea ce numim astăzi „Vechiul Testament“.

Se pare că primul scriitor creștin care a denumit cu acest cuvânt „Biblia“, adică atât „Vechiul“, cât și „Noul Testament“, a fost Ioan Gură-de-Aur, un mare teolog și patriarh de Constantinopol din secolul al IV-lea d.Cr., în *Omiliile la Evanghelia după Matei*.

Așadar, cunoscând toate acestea, înțelegem încă de la titlu că Biblia este, de fapt, o colecție de cărți. În paginile care urmează, vom urmări povestea acestora de-a lungul istoriei și vom afla cum s-au adunat într-o singură carte. Subtitlul Bibliei, așa cum apare pe multe ediții, este „Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament (sau Legământ)“, ceea ce ne arată că, pentru creștini, Biblia are două mari părți. Prima parte este numită „Vechiul Testament“ sau „Vechiul Legământ“, pentru că, din punctul de vedere al creștinilor, Isus Cristos

STRUCTURA BIBLIEI

VECHIUL TESTAMENT (BIBLIA EBRAICĂ)

Tora (Legea) sau Pentateuhul
Profeții (Prorocii)
Scrierile

CĂRȚI DEUTEROCANONICE

NOUL TESTAMENT
Cele patru evanghelii
Faptele Apostolilor
Epistole
Apocalipsa lui Ioan

a încheiat un legământ nou cu oamenii, care-l desăvârșește pe cel vechi, încheiat de Dumnezeu cu poporul evreu.

Numele „Legământ“ dat părților Bibliei face referire la o temă des întâlnită în Scriptură, și anume pactul (legământul) prin care un popor făgăduiește să respecte voința divină, devenind astfel poporul lui Dumnezeu și fiind încredințat de binecuvântarea acestuia.

Denumirea „Testament“, în schimb, a apărut datorită unui joc de cuvinte din Epistola către Evrei (9, 15–17). Cuvântul grecesc *diathéke* înseamnă atât „testament“, cât și „legământ“, iar această scriere vorbește despre Cristos, care s-a jertfit pentru oameni, încheind un nou legământ (*diathéke*), lăsat ca un testament (*diathéke*), valabil doar după moartea celui ce l-a încheiat.

CUM CĂUTĂM ÎN BIBLIE

și* nu-Mi voi mai aduce aminte de păcatele și fărâdelegile lor[†].

[†]Rom. 11. 27. Cap. 10. 17.

13. Prin faptul că zice*: „Un nou legământ“, a mărturisit că cel dintii este vechi; iar ce este vechi, ce a îmbătrinit, este aproape de peire.

[†]2 Cor. 5. 17.

- Capitol → **9** 1. Legământul dintii avea și el porunci privitoare la slujba dumnezeiască și la un locaș* pămîntesc de închinare. [†]Exod. 25. 8.
- Versete → 2. În adevăr*, s'a făcut un cort. În** partea dinainte, numită „Locul Sfînt“, era sfeșnicul †, masa †† și pînile pentru punerea înaintea Domnului; [†]Exod. 26. 1. ^{††}Exod. 26. 35; 40. 4. ††Exod. 25. 31. ††Exod. 26. 23, 30. Lev. 24. 5, 6.
- 3. după* perdeaua a doua se afla partea cortului care se chema „Locul prea sfînt“[†]. [†]Exod. 26. 31, 33; 40. 3, 21. Cap. 6. 19.
- 4. El avea un altar de aur pentru tămîie, și* chivotul legământului, ferecat peste tot cu aur. În chivot era

Ca să arătăm unde găsim un citat în Biblie, indicăm cartea, capitolul și versetele. Dacă Biblia ar fi ca o țară, atunci numele cărții e orașul, capitolul e strada, iar versetul e numărul casei. Trimiterea „Evrei 9, 2–4” ne spune exact unde găsim în Biblie un anumit citat. „Evrei” este numele cărții biblice (aici, „Epistola către Evrei”). De obicei e trecută prescurtat: „Evr”. Prima cifră de după numele cărții este numărul capitolului din carte. În Biblie e trecut cu cifre mari și îngroșate sau indicat drept „Capitolul 9”, ca un subtitlu. Cifrele de după virgulă arată versetele. Acestea apar în text, în fața unor propoziții sau fraze, uneori cu cifre mici, la exponent.

Astăzi, toți cei care citesc Biblia știu să găsească repede un cuvânt, o frază, o referință. Dar la început nu era așa, cărțile Bibliei nu erau împărțite în capitole și versete, ci în calupuri mari de text. În Antichitate, mulți învățați știau Biblia pe dinafară, așa că nu aveau nevoie de o astfel de împărțire.

Biblia ebraică a fost împărțită în fragmente începând din secolul al III-lea d.Cr., ca să se poată alege cu mai multă ușurință textele care se citeau la sinagogă în fiecare sâmbătă. Mai târziu, Ieronim, un important teolog creștin, a folosit un sistem de tabele, preluat de la alți cărturari, pentru a arăta ce pasaje din cele patru Evanghelii seamănă între ele.

Cam prin anul 800, cei care copiau Biblia, pentru ca astfel s-o multiplice și s-o răspândească, o copiau împărțind-o în capitole, dar fiecare făcea împărțirea în felul lui. Abia în secolele XII–XIII, când s-au înființat marile universități, s-a ajuns la o împărțire clară, în capitole numerotate, valabilă pentru toată lumea. Cel care a făcut această unificare a fost englezul Stephen Langton, profesor și mai târziu și arhiepiscop de Canterbury, iar numerotarea capitolului propusă de el s-a păstrat până azi.

Versetele au fost numerotate încă și mai târziu. În secolul al XV-lea, un filozof evreu din Franța, pe nume Isaac Nathan ben Kalonymus, a numerotat versetele din Vechiul Testament, iar în secolul al XVI-lea, tipograful Robert Estienne a dus ideea mai departe și a introdus numerotarea în Bibliile creștine.